

JAN DE CLERCK

(Oostende 1881-1962)

AVONDMIST 1937?

Pastel op tekenpapier

54 x 48 cm

Getekend onderaan links

Eigendom J.B. Dreesen

Droogvallende sloepen en schepen hebben altijd een bijzondere aantrekkingskracht uitgeoefend op de schilders van de zee.

Of het nu gaat om een gestrande visserssloep, een boot op de kuisbank of een aan lager wal geraakt vaartuig, dat vast is gelopen, steeds wordt de schilder als het ware gefascineerd door de eenvoudige expressieve vormen en kleuren van het vaartuig en het statische dat ontstaat omdat het vaartuig zich niet meer in zijn natuurlijk element bevindt en zijn beweeglijkheid heeft verloren.

Voor Jan De Clerck was het voornamelijk de regelmatig terugkerende operatie waarbij men een visserssloep op de kuisbank liet droogvallen voor een onderhoudsbeurt, die hem aantrok. Zijn werk AVONDMIST behoort tot dat genre. Met de vallende tij is de O.75 op de kuisbank droog gekomen en is, op zijn stuurboordskim, in een evenwichtspositie gekanteld. Het vaartuig is machteloos geworden en geeft, geaccentueerd door voorsteven en scheg, zijn volle, symmetrische vormen bloot.

IJverige handen hebben met borstel en ruim water de scheepsbodem geschuurd en gereinigd van alle maritieme aangroei. Emmer en borstel zijn als zwijgende, vergeeten getuigen van deze bewerking, tegen de romp blijven staan.

Met het vallen van de avond is het mistig geworden en de haven wordt, en meegaande de boot, in een lichte nevelmantel gevangen. Hierdoor wordt het ganse tafereel als door een blauwgrijze sluier overtrokken.

Het donkergeschilderde deel van de bovenromp wordt door de nevel als het ware opgefleurd, terwijl het wit van het gedeelte tussen water en wind licht vergrijsd is. De typische roodbruine kleur van de aangroeiwerende verf op de scheepsbodem is na het schuren weer zichtbaar geworden en blekt met een apart coloriet doorheen de nevel.

Door het kluisgat, op het voorschip, vaart een tros, die het schip op zijn plaats moest houden toen het nog dreef, naar een onzichtbaar bevestigingspunt aan de wal.

In de midscheeps is bij het droogvallen de boomkor meegekanteld en hangt nu half over boord. De zeilbomen van de voormast en van de achtermast zijn naar de lage kant gezwaaide, waardoor een deel van het opgedoekte, bruin-getaande zeil zichtbaar is. Hoofd- en achtermast steken als schuine, bruine pieken de lucht in. Doorheen de lichte nevel priemt nog een laatste zonnestraal. In combinatie met de vloerstenen van de kuisbank, de vochtplekken van het gebruikte water en de resten van de maritieme aangroei kleurt zij een baan van de kuisbank, in toetsen die, van goudgeel naar olijfgroen verkleuren. Meegaande licht bakboordskant van de romp even hel op.

In dit werk moeten wij eens te meer de kunst om te observeren van Meester Jan bewonderen, alsook zijn diepe zin voor de realiteit en zijn instinctmatige beleving van het coloriet. Zijn avondnevel draagt in dit werk bij tot het scheppen van lijnen en sfeervolle aanzelende kleuren.

Zijn voorkeur naar eenvoudige expressieve kleuren, blauw, roodbruin, witgrijs tonen duidelijk aan dat in dit werk het impressionisme niet ver meer af is.

J.B. Dreesen